

Reguleringsmyndigheten
for energi

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 05.11.2025

Vår ref.: 202518664-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 25/1977

Høringssvar fra RME på Energidepartementets forslag til endringer i energilovforskriften, systemansvarsforskriften og NEM

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) viser til Energidepartementets høring med forslag til forskriftsendringer av 15. september 2025 og RMEs anbefaling av 15. mai 2025 (RME 202506121-4) som var svar på Energidepartementets bestilling av 3. februar 2025 (23/1309). Vi ga òg høringssvar til det nå vedtatte forslaget til endringer i energiloven den 5. september 2024 (RME 202411748-2). Vi har fått utsatt frist til å sende inn vårt høringssvar.

RME er positive Energidepartementets foreslåtte til forskriftsendringer. Vi viser i den forbindelse til vår anbefaling av 15. mai 2025. RME har likevel noen innspill til de foreslåtte forskriftsendringene og enkelte merknader som kanskje ikke har kommet tydelig nok frem tidligere.

Om områdekonsesjonærers utvidede tilknytningsplikt for produksjon

De vedtatte endringene i energiloven omfatter bl.a. en ny § 3-4 a andre ledd. Bestemmelsen trer i kraft 1. januar 2026 og pålegger områdekonsesjonærer en plikt til å bygge nettanlegg helt frem til produsenter innenfor konsesjonsområdet, når produsenten ber om det. Hva plikten til å bygge seg «helt frem» innebærer er presisert i merknadene til lovbestemmelsen som en plikt til å «*bygge seg helt frem til et hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget*».

Slik RME ser det, er det primært to problemstillinger som kan oppstå knyttet til den foreslåtte reguleringen. Den første er uenighetssaker om hvilken konsesjonær som har tilknytningsplikten for et produksjonsanlegg. Den andre er, gitt at områdekonsesjonæren har en plikt til å bygge seg helt frem til produksjonsanlegget, om denne plikten er oppfylt. Begge disse spørsmålene er noe RME i utgangspunktet må ta stilling til dersom det oppstår uenigheter knyttet til dette, jf. NEM § 4-13.

Tilknytningsplikten for produksjon har imidlertid også en side til regelverk NVE forvalter dersom produksjonsanlegget må ha konsesjon fra NVE for produksjonsanlegget og/eller nettanlegg. Det gjelder også den vedtatte utvidede tilknytningsplikten for områdekonsesjonærer.

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:
www.reguleringsmyndigeten.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Særlig om den utvidede tilknytningsplikten og ansvarsfordelingen mellom NVE og RME

NVE og RME har klart avgrensede ansvarsområder, men vi har også tilgrensende ansvarsområder. Vi mener at det sistnevnte vil være tilfellet for den utvidede tilknytningsplikten for produksjon.

Vi viser til at NVE behandler konsesjonssøknader for nett og produksjon og at prosjektene så langt det er mulig sees i sammenheng. NVE behandler også søknader om fritak fra tilknytningsplikten for produksjon. RME avgjør hvilken konsesjonær som har tilknytningsplikten (og hvilke konsesjonærer som har en investeringsplikt) og om tilknytningsplikten er oppfylt. Hvordan tilknytningsplikten blir oppfylt – hvilken nettløsning som er mest rasjonell for å tilknytte et produksjonsanlegg – mener vi det best egnet å ta stilling til gjennom NVEs konsesjonsbehandling.

Hvilken konsesjonær har tilknytningsplikten for produksjonsanlegget?

Slik vi ser det, vil det normalt være nokså klart hvilken konsesjonær det er mest samfunnsmessig rasjonelt at et produksjonsanlegg knytter seg til. RME antar at det vil kunne oppstå grensetilfeller hvor det er omtvistet om det er mest rasjonelt å gjøre forsterkninger i eksisterende nett eller å tilknytte produksjonsanlegget på et høyere spenningsnivå. Denne problemstillingen vil det etter gjeldende regelverk være RME som skal ta stilling til.

Det er uklart for RME om Energidepartementet har ment å innskrenke vårt ansvar for å avgjøre uenigheter om hvor det er mest rasjonelt å tilknytte et produksjonsanlegg ved innføringen nytt andre ledd i energiloven § 3-4.

Om forholdet mellom energiloven og NEM

RME kan ikke se at forholdet mellom den utvidede tilknytningsplikten for områdekonsesjonærer etter energiloven § 3-4 a og reguleringen av tilknytningsplikten etter NEM § 3-3 er særskilt omtalt tidligere. Slik RME ser det, er det to alternative måter å tolke energiloven § 3-4 a nytt annet ledd på.

Det første alternativet er at den utvidede tilknytningsplikten for områdekonsesjonærer er absolutt, jf. «skal [...] bygge nødvendige nettanlegg». Det andre alternativet er at en områdekonsesjonær ikke har en utvidet tilknytningsplikt dersom det er «mest rasjonelt» å tilknytte produksjonsanlegget på høyere spenningsnivå, jf. NEM § 3-3 første ledd.

RME mener det første tolkningsalternativet er mest hensiktsmessig. Vi viser til at produsenter må dekke kostnadene for tilknytningen gjennom anleggsbidrag og/eller tariff for produksjonsrelatert nettanlegg og at områdekonsesjonærens utvidede tilknytningsplikt utløses «på forespørsel». En produsent har dermed et incentiv til å bli tilknyttet der det er mest samfunnsøkonomisk lønnsomt. På bakgrunn av dette, mener RME at en områdekonsesjonær *ikke* kan nekte å bygge seg frem til en produsent fordi de mener produsenten bør tilknyttes på et høyere spenningsnivå. Da må de i så fall søke NVE om dispensasjon fra tilknytningsplikten.

I praksis vil dette innebære at områdekonsesjonærer alltid må bygge seg helt frem til et anlegg for produksjon av elektrisk energi når produsenten ber om det, selv om dette innebærer betydelige forsterkninger i distribusjonsnettet. RME understreker at tilknytningsplikten faller bort dersom produsenten ikke har vilje eller evne til å betale for tilknytningen.

Når er områdekonsesjonærenes utvidede tilknytningsplikt oppfylt?

RME skal vurdere hvorvidt tilknytningsplikten er oppfylt. Den utvidede tilknytningsplikten blir oppfylt ved at områdekonsesjonær bygger seg «*helt frem til et hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget*». Hva det innebærer, er foreslått regulert i energilovforskriften § 3-4 nytt andre ledd. Forslaget lyder som følger:

«Områdekonsesjonærens plikt etter energiloven § 3-4 a annet ledd gjelder frem til klemme på vegg på stasjonsbygg, innføring gjennom grunnmur eller til nettstasjon ved produksjonsanlegget, hvis ikke annet er avtalt mellom partene.»

Den nærmere reguleringen av hva områdekonsesjonæren må bygge seg frem til for å oppfylle plikten gjelder bare når partene ikke har avtalt et annet eiermessig skille særskilt.

Om forholdet mellom energiloven, NEM og energilovforskriften

RME kan ikke se at forholdet mellom den utvidede tilknytningsplikten for områdekonsesjonærer etter energiloven § 3-4 a, reguleringen av tilknytningsplikten etter NEM § 3-3 og utfyllingen av den utvidede tilknytningsplikten foreslått inntatt i energilovforskriften § 3-4 er særskilt omtalt tidligere.

Et sentralt formål med innføringen av en utvidet tilknytningsplikt for områdekonsesjonærer er at tilknytningsprosessen kan bli enklere og raskere ved at NVE ikke må behandle konsesjonssøknader for nettanlegg i tillegg til konsesjonssøknaden for et anlegg for produksjon av elektrisk energi. RME mener dette formålet best vil ivaretas dersom tilknytningspunktet avklares ifb. at NVE behandler konsesjonssøknaden for anlegget for produksjon av elektrisk energi.

Ønsket tilknytningspunkt vil påvirke nettløsningen produsenten vil be om i konsesjonssøknaden for produksjonsanlegget. Ettersom den utvidede tilknytningsplikten bare gjelder for nye anlegg, mener RME at uenigheter om hvor områdekonsesjonæren skal bygge for å oppfylle den utvidede tilknytningsplikten normalt vil avklares gjennom NVEs behandling av konsesjonssøknaden for anlegget for produksjon av elektrisk energi.

RME antar likevel at det kan oppstå uenigheter mellom områdekonsesjonær og produsent om hvorvidt områdekonsesjonæren har oppfylt den utvidede tilknytningsplikten. Dette er det RME som må ta stilling til. Vi mener det kan være uheldig at hva som er et «hensiktsmessig grensesnitt» bare er regulert i energilovforskriften fordi RME ikke har kompetanse etter denne forskriften. RME mener det vil være en fordel å innta en henvisning til energilovforskriften § 3-4 i NEM § 3-3. Dette er en endring sammenlignet med hva RME anbefalte 15. mai 2025, men endringen er nødvendig for å sikre at legalitetsprinsippet er tilstrekkelig ivaretatt ved vår behandling av uenighetssaker.

På bakgrunn av dette, anbefaler RME følgende endring i NEM § 3-3 første ledd:

NEM § 3-3 første ledd skal lyde:

«Tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a gjelder for den som etter loven kapittel 3 har konsesjon for nettanlegg hvor produksjonsanlegget mest rasjonelt kan tilknyttes, eller en produksjonsøkning kan gjennomføres. For tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a annet ledd gjelder energilovforskriften § 3-4 annet ledd. Hvis tilknytningen av produsent medfører behov for investeringer i overliggende nettanlegg, gjelder tilknytningsplikten tilsvarende for konsesjonærer for slikt nett.»

Forslag til endringer i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet – krav til vind- og solkraftanlegg som ikke krever konsesjon etter energiloven

RME viser til Energidepartementets forslag til endringer i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet¹ (systemansvarsforskriften, fos.), som følge av endringer i energilovforskriften med innføring av en effektbasert konsesjonspliktgrense for solkraftanlegg på land.

Energidepartementet har foreslått å gjøre endringer i systemansvarsforskriften for at enkelte bestemmelser som retter seg mot konsesjonær også omfatter ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg.

I forskrift om systemansvarsforskriften ligger det flere krav og plikter for anleggs-konsesjonærer. Før 1. juli 2025, da endringen i energilovforskriften om ikke-konsesjonspliktige anlegg trådte i kraft, var produksjonsanlegg med installert effekt under 10 MW omfattet av disse kravene. RME anbefalte i brev av 15. mai 2025 til Energidepartementet at pliktene og kravene til ikke-konsesjonspliktige anlegg etter energilovforskriften § 3-1 ble videreført. RME anbefalte da endringer i følgende forskriftsbestemmelser, og at disse bestemmelsene også skulle omfatte solkraftanlegg på land med installert effekt lavere enn 10 MW.

- Fos. § 14 første og femte ledd om fastsettelse og oppfølging av funksjonalitet i kraftsystemet
- Fos. § 14a første ledd om rapportering av anleggsdata før idriftsettelse
- Fos. § 17 første, annet, tredje, fjerde og sjette ledd om samordning av driftsstanser
- Fos. § 18 første og annet ledd om målinger og meldinger
- Fos. § 20 annet ledd om vern og reléplanlegging
- Fos. § 21 femte og sjette ledd om systemvern
- Fos. § 22 annet, åttende, niende og fjortende ledd om feilanalyse og statistikk

Energidepartementet har foreslått å innføre et nytt annet ledd i fos. § 2. Følgende ordlyd er foreslått.

«For eier av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter energilovforskriften § 3-1 annet eller tredje ledd tilknyttet regional- eller transmisjonsnettet, gjelder bestemmelsene i § 14 første ledd, § 14a første ledd, § 17 første, annet, tredje, fjerde og sjette ledd, § 18 første og annet ledd, § 20 annet ledd, § 21 femte og sjette ledd og § 22 annet, åttende og niende ledd i samme utstrekning som for konsesjonærer.»

Med den foreslåtte ordlyden i fos. § 2 annet ledd vil det kun være ikke-konsesjonspliktige anlegg i regional- og transmisjonsnettet som er omfattet av konsesjonærpliktene i systemansvarsforskriften. RME vurderer at flere av bestemmelsene også burde gjøres gjeldende for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som er tilknyttet i distribusjonsnettet. I systemansvarsforskriften er det i de enkelte paragrafene definert dersom bestemmelsen kun gjelder for anlegg tilknyttet regional- og transmisjonsnett. RME anbefaler derfor sterkt at formuleringen "*tilknyttet regional- og transmisjonsnett*" tas ut av den foreslåtte fos. § 2 annet ledd. Videre følger en nærmere redegjørelse for RMEs vurdering.

¹ Forskrift av 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet.

Om produksjonsanlegg tilknyttet regional- og transmisjonsnett

Som departementet skriver, vil det sannsynligvis være få ikke-konsesjonspliktige anlegg etter energilovforskriften § 3-1 som tilknyttes i regional- og transmisjonsnettet. RME mener det er viktig at eventuelle slike anlegg blir omfattet av de samme kravene i forskriften som andre konsesjonærer i regional- og transmisjonsnett, og er positive til at departementet har tatt det til følge.

Om produksjonsanlegg tilknyttet i distribusjonsnett

Det ligger også flere krav til anleggs-konsesjonærer i systemansvarsforskriften som gjelder uavhengig av hvilket nettnivå tilknytningen ligger på, og konsesjonærer som ligger i distribusjonsnettet dermed er omfattet av bestemmelsene. Med den foreslåtte ordlyden i fos. § 2 annet ledd, vil derimot ikke de ikke-konsesjonspliktige produksjonsanleggene etter energilovforskriften § 3-1 være omfattet. Det legges til grunn at ikke-konsesjonspliktige produksjonsanleggene iht. energilovforskriften § 3-1 i hovedsak vil bli tilknyttet i distribusjonsnettet. Selv om et anlegg er tilknyttet i distribusjonsnettet, kan det ha en påvirkning på driften av regional- og transmisjonsnettet. RME mener derfor at disse kravene også bør gjøres gjeldende for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som er tilknyttet i distribusjonsnettet.

De relevante paragrafene som RME anbefalte at burde gjelde for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg og som er relevante for anlegg i distribusjonsnettet er fos. §§ 18, 20 og 21. Under følger en nærmere beskrivelse av disse.

Fos. § 18 om målinger og meldinger:

Fos. § 18 om målinger og meldinger legger til rette for en sikker og effektiv kommunikasjon mellom systemansvarlig og konsesjonærer. I drift oppstår det situasjoner der systemansvarlig har behov for å komme raskt i kontakt med aktører som har anlegg som er viktige for driften av kraftsystemet. Dette kan også gjelde ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg etter energilovforskriften § 3-1 som er tilknyttet i distribusjonsnettet. RME anbefaler at bestemmelsene i fos. § 18 også gjøres gjeldende for disse anleggene, slik at systemansvarlig har mulighet til å innhente målinger og meldinger også fra disse ved behov.

Fos. § 20 om vern og reléplanlegging:

I fos. § 20 annet ledd er det fastsatt at "*Konsesjonær er ansvarlig for tilfredsstillende vern i egne anlegg, herunder iverksetting av releplaner*". Vern bidrar med sikkerhet og beskyttelse mot feil, i tillegg til stabilitet og en pålitelig kraftforsyning ved å sikre at anleggene fungerer optimalt og har riktig funksjonalitet i kraftsystemet. Det gjelder også i distribusjonsnettet. RME vurderer derfor at denne bestemmelsen også bør gjøres gjeldende for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg etter energilovforskriften § 3-1 som er tilknyttet i distribusjonsnettet.

Fos. § 21 om systemvern:

Ordlyden i fos. § 21 første ledd er: "*Systemansvarlig kan kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og transmisjonsnettet (systemvern).*" RME vurderer at bestemmelsen ikke er avgrenset til installasjon av utstyr og automatiske inngrep kun i regional- og transmisjonsnettet, selv om formålet må være å øke overføringsgrensen på disse nettnivåene. Dette er av betydning når det kommer til paragrafens femte ledd, som lyder «*Systemansvarlig kan pålegge konsesjonær å aktivere, deaktivere eller endre innstillinger på systemvern etablert etter første ledd*». Dersom det etableres utstyr for systemvern i distribusjonsnettet iht. fos. § 21 første ledd, må systemansvarlig også kunne gi pålegg om aktivering, deaktivering eller endring av innstillinger iht. femte ledd, også dersom det er for et anlegg som ikke er konsesjonspliktig iht. energilovforskriften § 3-1. RME mener derfor at bestemmelsen også bør omfatte ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg i distribusjonsnettet.

Med hilsen

Jon Erik Ur Gjerde

Rådgiver

Godkjent av Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Energidepartementet

Kopimottakerliste: